

Nastroje społeczne w kwietniu

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2016 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W ciągu ostatniego miesiąca nastroje społeczne nie uległy znaczącym zmianom¹. Zauważalny jest co najwyżej minimalny spadek pesymizmu w przewidywaniach na najbliższą przyszłość w odniesieniu do ogólnej sytuacji w kraju, a także do jej wymiaru politycznego i gospodarczego.

OCENY

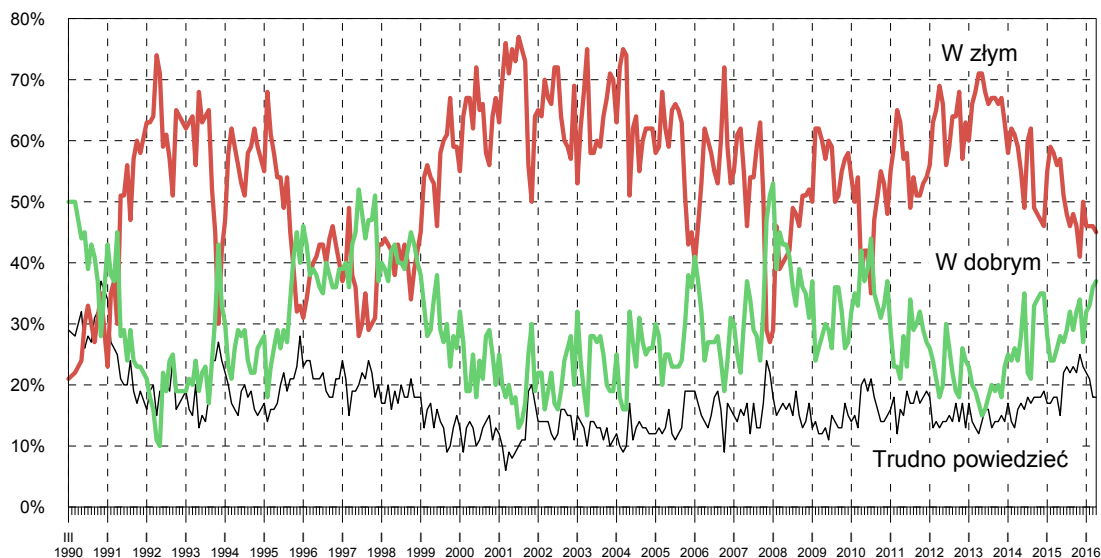
Oceny **ogólnej sytuacji w kraju** są niemal takie same jak przed miesiącem. Ponad jedna trzecia respondentów (37%) uważa, że zmierza ona w dobrym kierunku, natomiast prawie połowa (45%) wyraża przeciwną opinię.

Tabela 1

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015									2016			
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	w procentach												
W dobrym	26	28	27	29	32	29	32	34	27	32	33	36	37
W złym	56	57	51	48	46	48	46	41	50	46	46	46	45
Trudno powiedzieć	18	15	22	23	22	23	22	25	23	22	21	18	18

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (311) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 31 marca – 7 kwietnia 2016 roku na liczącej 1104 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. CZY, OGÓLNIIE RZECZ BIORĄC, SYTUACJA W NASZYM KRAJU ZMIERZA W DOBRYM CZY TEŻ W ZŁYM KIERUNKU?

Niezadowoleni z kierunku rozwoju sytuacji w Polsce są przede wszystkim respondenci o lewicowych poglądach politycznych (67% opinii negatywnych), niepraktykujący religijnie (60%) lub praktykujący jedynie kilka razy w roku (56%), uzyskujący najwyższe dochody *per capita* (59%), mieszkający w największych miastach (59%) oraz mający od 18 do 24 lat (59%). W grupach społeczno-zawodowych są to zwłaszcza uczniowie i studenci (63%), pracownicy administracyjno-biurowi (62%), osoby zatrudnione w sektorze usług (60%) oraz kadra kierownicza i specjaliści wyższego szczebla (55%). Z kolei zdecydowanie ponadprzeciętnym zadowoleniem z sytuacji w kraju cechują się przede wszystkim osoby praktykujące religijnie kilka razy w tygodniu (74% wskazań) oraz określające swoje poglądy polityczne jako prawicowe (62%) – zob. tabela aneksowa 1.

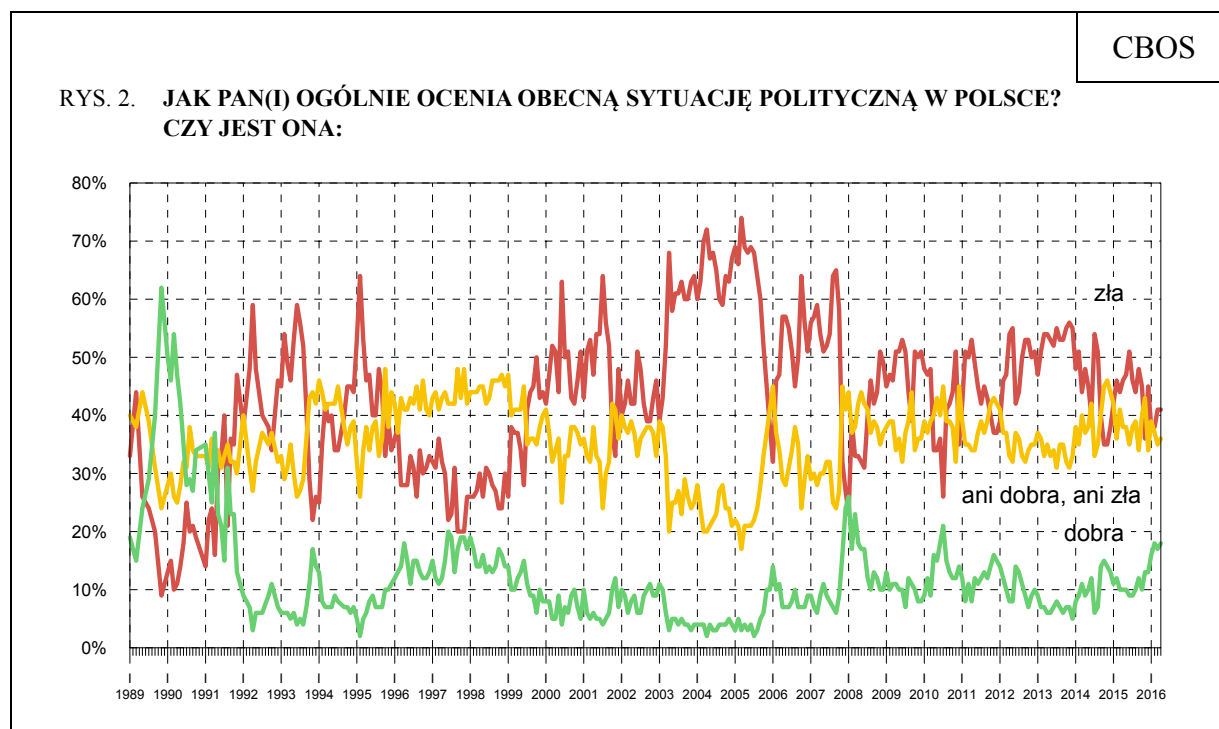
W potencjalnych elektoratach partyjnych zadowolenie z rozwoju sytuacji w Polsce zdecydowanie przeważa nad niezadowoleniem jedynie wśród zwolenników PiS, a nieznacznie – wśród sympatyków ruchu Kukiz'15. Ci, którzy chcą głosować na PO i Nowoczesną Ryszarda Petru, podobnie jak osoby, które nie zamierzają uczestniczyć w ewentualnych wyborach lub nie są pewne, czy wezmą w nich udział, najczęściej negatywnie wypowiadają się o kierunku zmian w Polsce, przy czym wyborcy Nowoczesnej i PO są wyraźnie bardziej krytyczni w swoich ocenach niż pozostali.

Tabela 2

Elektoraty*	Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?		
	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	19	74	7
PiS	77	10	13
Kukiz'15	35	29	36
Nowoczesna	15	78	7
Niezdecydowani, czy wziąć udział w wyborach	33	45	22
Niezamierzający brać udziału w wyborach	19	56	25

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

W kwietniu, tak jak w marcu, największa część ankietowanych wyraża niezadowolenie z **sytuacji na krajowej scenie politycznej** (41%). Jako przeciętną (ani dobrą, ani złą) określa ją ponad jedna trzecia badanych (36%), natomiast zadowolenie z jakości życia politycznego deklaruje niespełna jedna piąta (18%).

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Tabela 3

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015								2016				
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	w procentach												
– dobra	10	10	9	9	10	12	10	13	13	16	18	17	18
– ani dobra, ani zła	38	38	35	38	39	34	40	43	34	39	37	35	36
– zła	46	47	51	46	44	48	45	36	45	38	38	41	41
Trudno powiedzieć	6	5	5	7	7	6	5	8	8	7	7	7	5

W większości grup społeczno-demograficznych sytuacja na polskiej scenie politycznej postrzegana jest najczęściej jako zła lub przeciętna. Pozytywne opinie dominują jedynie wśród osób praktykujących religijnie kilka razy w tygodniu (50%). Relatywnie częściej niż inni dobrze o sytuacji politycznej w Polsce wypowiadają się też respondenci o prawicowych poglądach politycznych (32% wskazań), a w grupach zawodowych robotnicy niewykwalifikowani (28%) i bezrobotni (24%). Z kolei krytycyzm w ocenach najczęściej wyrażają osoby o lewicowych poglądach politycznych (63%), mieszkające w największych miastach (60%), niepraktykujące religijnie (59%), uzyskujące najwyższe dochody *per capita* (56%), a także niezadowolone ze swojej sytuacji materialnej (56%), w grupach zawodowych są to prywatni przedsiębiorcy (57%), średni personel i technicy (53%) – zob. tabela aneksowa 2.

W potencjalnych elektoratach partyjnych zadowolenie z obecnej sytuacji politycznej w kraju wyrażają przede wszystkim zwolennicy PiS (40% ocen pozytywnych). Z kolei największym krytycyzmem w tym względzie – podobnie jak w ocenie ogólnej sytuacji w Polsce – cechują się sympatycy Nowoczesnej Ryszarda Petru (65% ocen negatywnych) i PO (60%), a w dalszej kolejności osoby niezainteresowane udziałem w ewentualnych wyborach parlamentarnych (46%). Wśród potencjalnych wyborców ruchu Kukiz'15, podobnie jak wśród osób niezdecydowanych co do uczestniczenia w ewentualnym głosowaniu, najczęstsze są oceny ambiwalentne (odpowiednio: 49% i 45%).

Tabela 4

Elektoraty*	Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:			
	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	7	30	60	3
PiS	40	34	21	5
Kukiz'15	24	49	26	1
Nowoczesna	5	30	65	0
Niezdecydowani, czy wziąć udział w wyborach	13	45	34	8
Niezamierzający brać udziału w wyborach	9	39	46	6

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

Niemal tak jak przed miesiącem postrzegana jest także **sytuacja gospodarcza kraju** – ponad dwie piąte respondentów (42%) uważa, że jest ona przeciętna, jedna trzecia (32%) ocenia ją pozytywnie, a co piąty (21%) wyraża opinie negatywne.

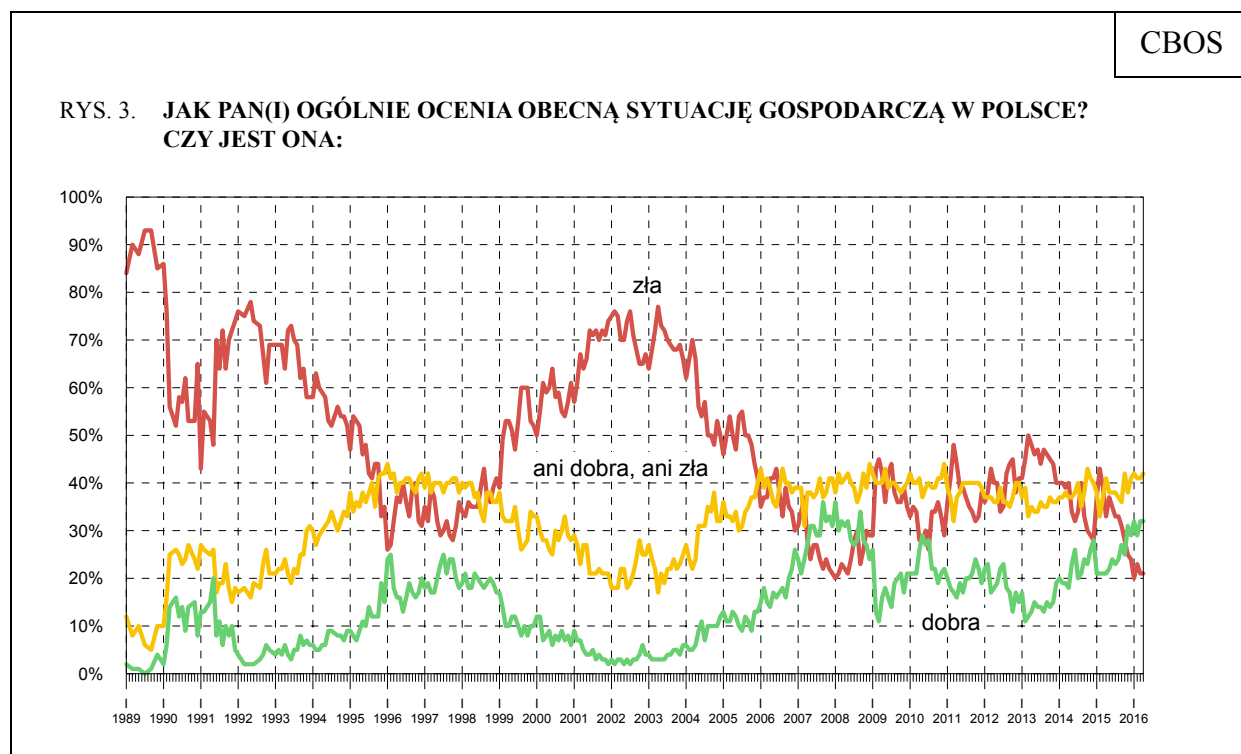
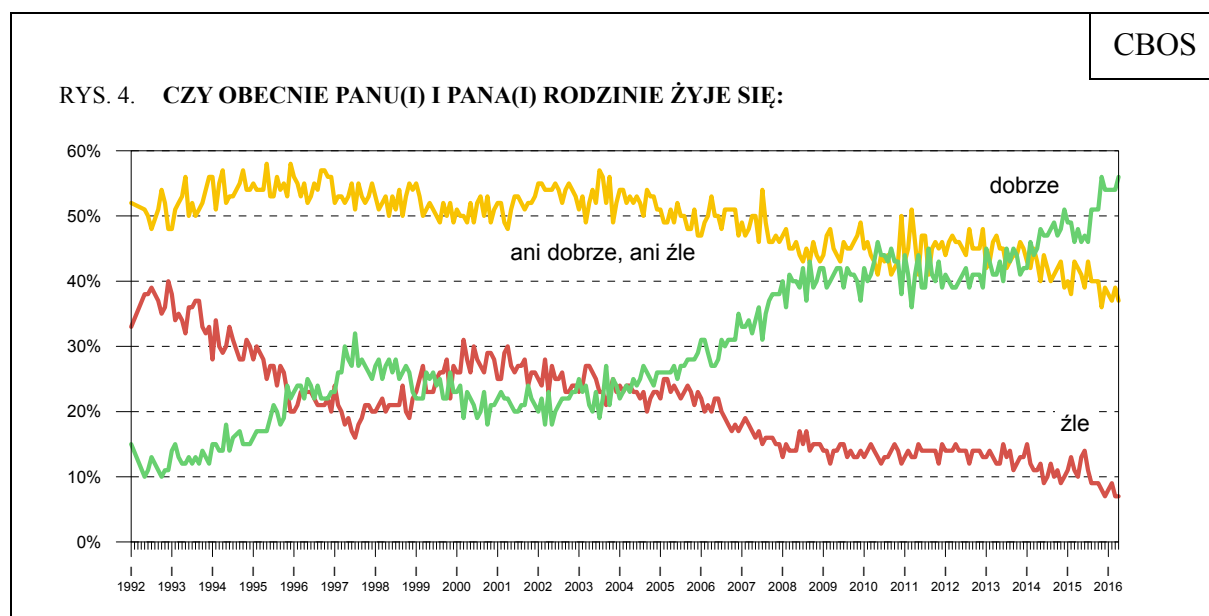

Tabela 5

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015						2016						
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	w procentach												
– dobra	21	22	24	23	24	27	25	31	29	32	29	32	32
– ani dobra, ani zła	41	38	38	38	37	36	42	38	41	42	41	41	42
– zła	33	37	35	33	33	31	28	25	24	20	23	21	21
Trudno powiedzieć	5	3	3	6	6	6	5	6	6	6	7	6	5

Zadowolenie z kondycji polskiej gospodarki jest zazwyczaj tym częstsze, im wyższy poziom wykształcenia respondentów, im wyższy miesięczny dochód *per capita* w ich gospodarstwie domowym oraz im bardziej satysfakcjonująca ocena własnej sytuacji materialnej. Nieco lepszym ocenom w tym zakresie sprzyja również zamieszkiwanie w największych miastach, płeć męska oraz częste uczestnictwo w praktykach religijnych. W grupach społeczno-zawodowych najlepiej o sytuacji gospodarczej kraju wypowiadają się uczniowie i studenci oraz prywatni przedsiębiorcy (zob. tabela aneksowa 3).

Od marca minimalnie poprawiły się oceny **jakości życia ankietowanych** – obecnie 56% respondentów (wzrost o 2 punkty procentowe) deklaruje, że im i ich rodzinom żyje się dobrze, ponad jedna trzecia określa swoją sytuację w tym zakresie jako ani dobrą, ani złą (37%, spadek o 2 punkty), a co czternasty respondent jest niezadowolony z jakości życia własnego i członków najbliższej rodziny (7%).

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

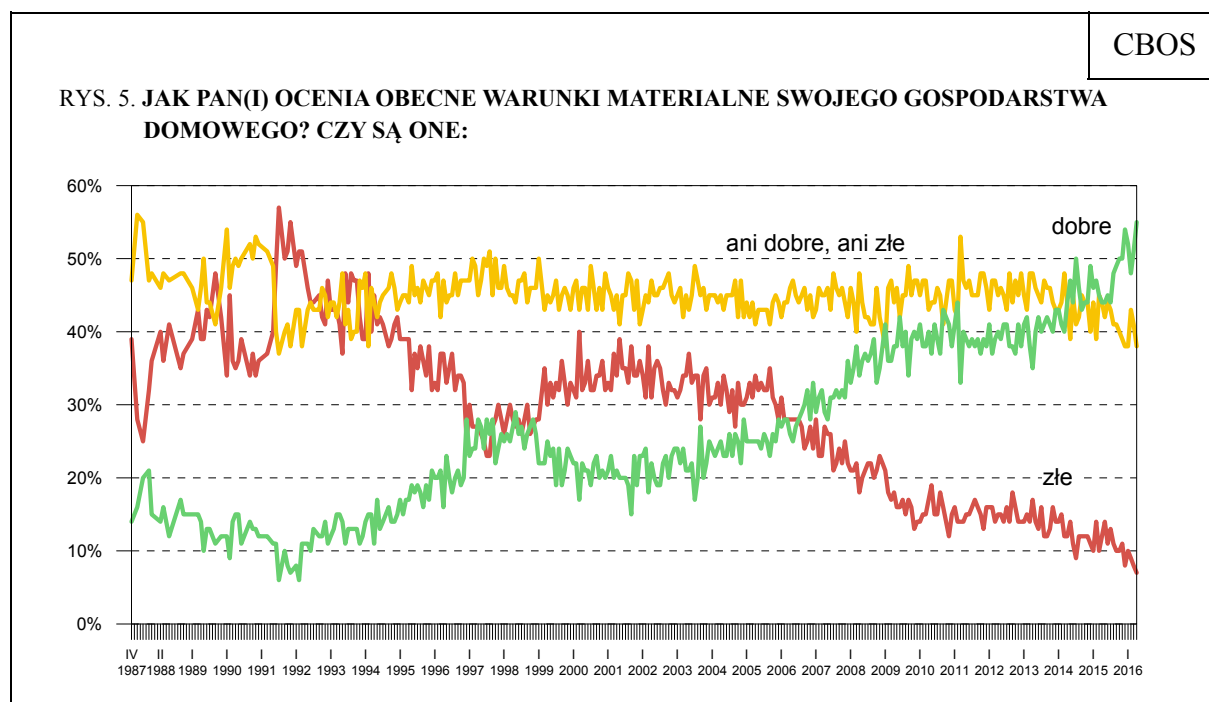
Tabela 6

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015									2016			
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	w procentach												
– dobrze	48	46	47	46	51	51	51	56	54	54	54	54	56
– ani dobrze, ani źle	42	41	39	43	40	40	40	36	39	38	37	39	37
– źle	10	13	14	11	9	9	9	8	7	8	9	7	7

W ciągu miesiąca nieznacznie poprawiły się także opinie na temat **materiałnych warunków życia gospodarstw domowych** – zwiększyła się grupa osób oceniających je pozytywnie (z 51% do 55%), a zmalał odsetek odpowiedzi niejednoznacznych (z 41% do 38%). Od początku roku minimalnie, ale systematycznie maleje też liczba osób niezadowolonych ze swojej sytuacji materialnej (łącznie o 3 punkty, do 7% obecnie).

Tabela 7

Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015									2016			
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	w procentach												
– dobre	44	44	45	44	48	49	50	50	54	52	48	51	55
– ani dobre, ani źle	44	42	44	43	41	41	40	39	38	38	43	41	38
– źle	12	14	11	13	11	10	10	11	8	10	9	8	7

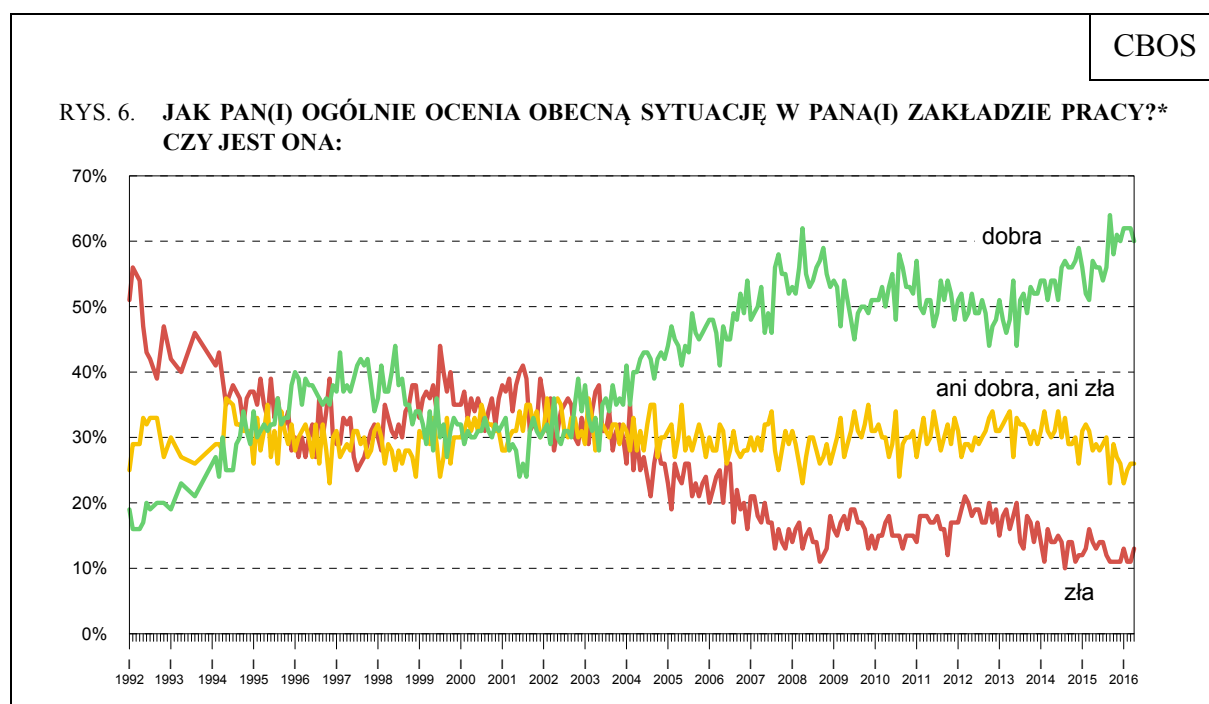
Do marca 1992 roku pytanie brzmiało: „Jak ocenia Pan(i) swoje (rodziny) obecne warunki materialne?”, a środkową kategorią skali było „średnie, przeciętne”

Satysfakcja z poziomu życia rodziny rośnie wraz z wielkością uzyskiwanych dochodów *per capita* oraz – co się z tym wiąże – poziomem wykształcenia badanych, maleje natomiast wraz z wiekiem. W grupach społeczno-zawodowych stosunkowo najlepiej o jakości życia swoich rodzin wypowiadają się: kadra kierownicza, specjaliści wyższego i średniego szczebla, uczniowie i studenci oraz prywatni przedsiębiorcy (zob. tabela aneksowa 4).

Minimalnie gorsze od ubiegłomiesięcznych są natomiast oceny **kondycji zakładów pracy**. Nieco zwiększyła się grupa pracowników określających ją jako złą (z 11% do 13%), jednocześnie w takim samym stopniu zmalała liczba zatrudnionych, którzy wyrażają zadowolenie z obecnej sytuacji w ich miejscu pracy (z 62% do 60%).

Tabela 8

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań												
	2015						2016						
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	N*	567	553	564	572	563	503	580	501	507	574	543	535
w procentach													
– dobra	57	56	56	54	56	64	58	61	60	62	62	62	60
– ani dobra, ani zła	28	29	28	29	30	23	29	27	26	23	25	26	26
– zła	14	13	14	14	12	11	11	11	11	13	11	11	13
Trudno powiedzieć	1	2	2	3	2	2	2	1	3	2	2	1	1

* Odpowiedzi osób pracujących. Pominęto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Ocena sytuacji w zakładzie pracy związana jest przede wszystkim z sytuacją materialną pracujących; najlepiej postrzegają ją ci, którym się najlepiej powodzi – miesięcznie dysponują kwotą 2000 zł i więcej na osobę w gospodarstwie domowym i dobrze oceniają swoje warunki materialne. Stosunkowo lepiej niż inni o kondycji firm wypowiadają się też pracownicy najmłodszy i mieszkający w największych miastach (zob. tabela aneksowa 5).

PRZEWIDYWANIA

W ciągu miesiąca zmniejszył się odsetek ankietowanych uważających, że w najbliższym roku **sytuacja w Polsce** się pogorszy (o 4 punkty procentowe, do 27%), zarazem wzrosła liczba tych, którzy nie potrafią określić ewentualnych zmian w tym zakresie (z 6% do 9%). Nadal ponad jedna czwarta badanych (27%) liczy na poprawę, a ponad jedna trzecia (37%) spodziewa się utrzymania *status quo*.

Tabela 9

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015									2016			
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	w procentach												
Poprawi się	15	20	24	21	20	19	19	24	24	30	28	27	27
Nie zmieni się	57	53	48	49	51	45	51	44	35	33	33	36	37
Pogorszy się	18	18	16	16	16	23	15	20	29	26	29	31	27
Trudno powiedzieć	10	9	12	14	13	13	15	12	12	11	10	6	9

W potencjalnych elektoratach partyjnych optymizm co do rozwoju ogólnej sytuacji w Polsce panuje jedynie wśród zwolenników PiS, wśród których wyraźnie przeważa przekonanie, że się ona poprawi (65% wskazań), a tylko sporadycznie podzielana jest opinia przeciwna (4%). Wśród sympatyków ruchu Kukiz'15, podobnie jak wśród osób niezainteresowanych udziałem w ewentualnych wyborach parlamentarnych oraz wahających się, czy w nich uczestniczyć, najczęstszy jest pogląd, że w ciągu najbliższego roku sytuacja w kraju się nie zmieni. Z kolei zadeklarowani wyborcy PO i Nowoczesnej w większości obawiają się zmian na gorsze.

Tabela 10

Elektoraty*	Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?			
	Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	7	33	55	5
PiS	65	23	4	8
Kukiz'15	16	58	17	9
Nowoczesna	9	36	53	2
Niezdecydowani, czy wziąć udział w wyborach	22	45	22	11
Niezamierzający brać udziału w wyborach	14	46	29	11

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

Nieco mniej pesymistyczne niż w marcu są też przewidywania dotyczące **jakości życia politycznego w Polsce**. Obecnie co czwarty badany (25%, spadek o 4 punkty procentowe) sądzi, że w najbliższych dwunastu miesiącach sytuacja polityczna w kraju się pogorszy, minimalnie mniejszą grupę (23%) stanowią osoby wyrażające przeciwną opinię, tradycyjnie zaś najczęstszy jest pogląd, że sytuacja w tym zakresie nie ulegnie zmianie (43%, wzrost o 4 punkty).

Tabela 11

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce :	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015									2016			
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	w procentach												
– poprawi się	12	19	24	22	21	16	19	24	25	28	23	23	23
– nie zmieni się	60	53	44	43	45	45	45	38	33	31	37	39	43
– pogorszy się	16	14	18	19	18	23	18	25	31	30	30	29	25
Trudno powiedzieć	12	14	14	16	16	16	18	13	11	11	10	9	9

W kwietniu nieznacznie wzrosła dominująca od wielu miesięcy grupa badanych, według których w najbliższym roku **sytuacja gospodarcza w Polsce** się nie zmieni (z 42% do 46%), jednocześnie zmniejszył się (o 3 punkty procentowe, do 17%) odsetek tych, którzy spodziewają się jej pogorszenia. Zmian na lepsze, podobnie jak przed miesiącem, oczekuje nieco ponad jedna czwarta badanych (29%).

Tabela 12

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015									2016			
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	w procentach												
– poprawi się	20	24	24	22	22	22	22	27	24	30	24	28	29
– nie zmieni się	56	55	54	52	52	48	52	47	43	37	41	42	46
– pogorszy się	14	11	11	12	12	15	11	14	20	20	24	20	17
Trudno powiedzieć	10	10	11	14	14	15	15	12	13	13	11	10	8

W stosunku do marca minimalnie zwiększyła się grupa osób prognozujących polepszenie **warunków materialnych** swojego **gospodarstwa domowego** (z 18% do 21%), jednocześnie ubyło tych, którzy sądzą, że w najbliższych dwunastu miesiącach ich sytuacja materialna nie ulegnie zmianie (z 74% do 71%). Pogorszenia w tym zakresie obawia się nadal jedynie 8% ankietowanych.

Tabela 13

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku warunki materialne Pana(i) gospodarstwa domowego:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015									2016			
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	w procentach												
– poprawią się	16	18	20	21	17	23	17	23	22	24	19	18	21
– pozostaną bez zmian	75	72	69	68	75	69	75	68	70	69	72	74	71
– pogorszą się	9	10	11	11	8	8	8	9	8	7	9	8	8

Niemal takie jak przed miesiącem są przewidywania dotyczące **jakości życia badanych i ich rodzin**. Około trzech piątych respondentów (59%) sądzi, że za rok im i ich rodzinom będzie się żyło tak samo jak obecnie, jedna czwarta (24%) przewiduje poprawę poziomu życia, a jedna dziesiąta (10%) – pogorszenie.

Tabela 14

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015									2016			
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	w procentach												
– lepiej	18	24	23	23	20	22	20	23	22	25	23	25	24
– tak samo	63	56	57	57	61	56	61	58	58	56	58	58	59
– gorzej	9	11	9	9	9	9	9	9	10	8	9	9	10
Trudno powiedzieć	10	9	11	11	10	13	10	10	10	11	10	8	7

Od marca niemal nie zmieniły się także opinie zatrudnionych dotyczące **kondycji ich zakładów pracy**. Jej poprawy spodziewa się co piąty pracujący (21%), a pogorszenia – co dziesiąty (10%, wzrost o 2 punkty procentowe). Większość (63%) jest zdania, że najbliższy rok nie wpłynie w żaden sposób na sytuację firmy, w której są zatrudnieni.

Tabela 15

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań												
	2015								2016				
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	N*	568	553	564	572	564	503	580	502	507	574	543	536
w procentach													
– poprawi się	23	21	22	20	17	25	22	25	23	24	23	22	21
– pozostanie bez zmian	58	62	59	58	65	56	63	62	56	57	61	64	63
– pogorszy się	11	11	9	11	10	7	6	6	12	11	9	8	10
Trudno powiedzieć	8	6	10	11	8	12	9	7	9	8	7	6	6

BEZPIECZEŃSTWO ZATRUDNIENIA I OCENA LOKALNYCH RYNKÓW PRACY

W kwietniu nie odnotowaliśmy większych zmian w ocenach **sytuacji na lokalnych rynkach pracy**. Największe grupy ankietowanych twierdzą, że w ich miejscowości bądź okolicy trudno jest o jakąkolwiek pracę (37%) lub – częściej – że można wprawdzie znaleźć zatrudnienie, ale niespełniające oczekiwań (45%). Ośmiu na stu badanych (8%, spadek o 2 punkty procentowe) uważa, iż w ich okolicy nie ma żadnej pracy, a sześciu na stu (6%) wyraża opinię przeciwną – że bez większych problemów można znaleźć odpowiednie zatrudnienie.

Tabela 16

Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015								2016				
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	w procentach												
– bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	4	5	6	4	5	4	5	4	5	4	6	5	6
– można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	38	38	39	40	41	42	43	48	44	45	42	46	45
– trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	40	39	37	39	41	40	36	36	36	38	37	36	37
– nie można znaleźć żadnej pracy	16	14	14	14	10	11	12	8	11	9	12	10	8
Trudno powiedzieć	2	4	4	3	3	3	4	4	4	4	3	3	4

Na trudności związane ze znalezieniem jakiegokolwiek pracy narzekają przede wszystkim osoby o najniższych dochodach *per capita*, najgorzej oceniające swoją sytuację materialną, praktykujące religijnie kilka razy w tygodniu, a pod względem statusu zawodowego – renciści, rolnicy i bezrobotni. Z kolei o dostępności odpowiedniego zatrudnienia wyraźnie częściej niż inni mówią mieszkańcy największych miast, osoby najlepiej sytuowane, a spośród grup zawodowych – prywatni przedsiębiorcy (zob. tabela aneksowa 7).

W ciągu miesiąca nie zmieniło się także **poczucie zagrożenia bezrobociem** – dwie trzecie pracujących (67%) deklaruje pewność zatrudnienia, natomiast niespełna jedna trzecia (31%) liczy się z możliwością utraty pracy.

Tabela 17

Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?	Wskazania osób aktywnych zawodowo* według terminów badań																										
	2015												2016														
	IV (N=569)	V (N=553)	VI (N=564)	VII (N=572)	VIII (N=564)	IX (N=504)	X (N=581)	XI (N=503)	XII (N=507)	I (N=574)	II (N=543)	III (N=536)	IV (N=612)														
	w procentach																										
Bardzo poważnie się z tym liczę	7	37	5	35	7	32	7	32	6	32	4	30	6	31	8	29	8	32	5	29	6	32	4	30	4	31	
Raczej tak	30		30		25		25		26		26		25		21		24		24		26		26		27		31
Raczej nie	37		38		37		38		40		38		36		41		36		40		42		39		39		67
Nie, to mało prawdopodobne	23	60	24	62	27	64	26	64	25	65	28	66	30	66	26	67	28	64	28	68	24	66	29	68	28	67	
Trudno powiedzieć	3	3	3	3	4	4	4	4	3	3	4	4	3	3	4	4	4	4	3	3	2	2	2	2	2	2	2

* Dotyczy osób zatrudnionych, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

W grupach zawodowych obawy przed utratą zatrudnienia najczęściej wyrażają pracownicy usług (41% z nich liczy się z taką ewentualnością), najrzadziej zaś rolnicy (94% nie ma takich obaw) i prywatni przedsiębiorcy (74%). Poczucie zagrożenia bezrobociem jest ponadto tym wyższe, im niższy dochód *per capita* pracujących oraz im gorzej postrzegana jest przez nich własna sytuacja materialna (zob. tabela aneksowa 8).

Nastroje społeczne utrzymują się w kwietniu na poziomie zbliżonym do marcowego. Z dłuższej perspektywy można jednak zauważyć, iż opinie o sytuacji w kraju – mimo że nadal na ogół krytyczne – należą obecnie do najlepszych od ponad pięciu lat. Kolejne rekordy pozytywnych wskazań dotyczą z kolei ocen jakości życia respondentów i sytuacji materialnej ich gospodarstw domowych.

W przewidywaniach na najbliższą przyszłość trudno natomiast dostrzec jednoznaczny trend. Tradycyjnie dominuje przekonanie, że w ciągu najbliższego roku nic się nie zmieni – w wymiarze zarówno publicznym, jak i prywatnym, przy czym jeżeli chodzi o prognozy rozwoju ogólnej sytuacji w kraju, a także sytuacji politycznej i gospodarczej, to po październikowych wyborach parlamentarnych przybyło zarówno pesymistów, jak i optymistów. Obie grupy są w dalszym ciągu wyraźnie liczniejsze niż w październiku.

Od wielu miesięcy stabilny pozostaje odczuwany poziom zagrożenia bezrobociem. Obawy przed utratą pracy towarzyszą niespełna jednej trzeciej pracujących.

Opracował

Rafał BOGUSZEWSKI